

DRUŠTVENE MREŽE I OBRASCI KOMUNICIRANJA MLADIH

Kristinka Blažeka

Tehnička škola Čakovec

kristinka.blazeka@ck.t-com.hr

+385 (40) 32 85 22

Sažetak

Okruženja društvenih mreža korisnicima nude različite mogućnosti i načine komuniciranja. Provedenim ispitivanjem dobiveni su rezultati koji pokazuju kako mnoge mogućnosti prihvatljivih načina komuniciranja još uvijek nisu dovoljno iskorištene, te kako učenicima nedostaje odgovarajuće edukacije koja bi ih uputila u izbjegavanje negativnih pojava i obrazaca ponašanja u tim, ali i ostalim digitalnim okruženjima. Aktivno sudjelovanje kod upućivanja na društveno prihvatljivo komuniciranje očekuje se od nastavnika, ali značajnije bi trebalo biti i učešće roditelja.

1. Uvod

Suvremeno društvo obilježava nezaustavljiv rast upotrebe tehnologije kako u raznim područjima ljudskih djelatnosti tako i kod različitih uzrasta. U tom kontekstu posebnu pažnju treba posvećivati nadzoru utjecaja tehnologije na djecu i mlade. Naime, dobna granica za prve ozbiljnije aktivne kontakte djece sa tehnologijom sve se više smanjuje. Istovremeno, sve se više smanjuje i vrijeme koje su roditelji u mogućnosti izdvojiti za nadzor nad aktivnostima djece prilikom korištenja tehnologije koja ih može ispostaviti brojnim nepoželjnim situacijama i aktivnostima (npr. kod korištenja Interneta, na *Facebook-u*, *MySpace-u* ili u nekom drugom digitalnom okruženju).

U takvom se okruženju međusobna komunikacija mladih i njihova socijalizacija sve više mijenjaju od *face-to-face* načina prema suvremenom *face-to-cyberspace* načinu [1] pa jača potreba da se mladima daje više znanja, vještina i etičnosti zahvaljujući kojima će na društveno prihvatljiv način ovladati snagom i mogućnostima koje nudi digitalno doba. Pri tom najviše roditelji i nastavnici imaju obavezu i odgovornost pomagati djeci da stasaju u odgovorne i pristojne *digitalne građane*, ustrajanjem u razgovorima o životu u digitalnom svijetu i objašnjenjima što zapravo znači biti siguran i pametan *digitalni građanin*, uključujući odgovornost i brigu za etičko ponašanje, zaštitu privatnosti, osuđivanje nasilja i čuvanje vlastite osobnosti i ugleda.

2. Značaj društvenih mreža

Dostupna tehnologija mijenja i učenje komuniciranja. Tako su danas društvene mreže nesumnjivo postale glavni dio dnevnih interakcija djece sa kolegama iz razreda, prijateljima, ali i drugima sa kojima dijele zajedničke stavove ili mišljenja (prema istraživanju [1] 51% djece provjerava svoje profile više od jednom na dan, dok ih 22% provjerava i više od deset puta dnevno).

Digitalna komunikacija kroz društvene mreže (i mobilne komunikacije) povezuje našu djecu sa njihovim prijateljima 24 sata dnevno svih sedam dana u tjednu, što je bitna razlika u

odnosu na *face-to-face* komunikaciju. Uz to, odvija se uglavnom izvan nadzora roditelja.

U pozitivne strane društvenih mreža može se istaknuti mogućnosti potpore suradnji, dobrovoljnom radu, prezentaciji kreativnosti, zajedničkom učenju... Također, društvene su mreže relativno sigurno mjesto za dječje pokušaje utvrđivanja tko su i tko žele biti. Pri tom se ne smije zanemariti kako se obično njihova uračunljivost ipak smanjuje prilikom anonimnih komunikacija ili komunikacija sa prikrivenim identitetom, što isključuje akcije od posljedica i olakšava put ka ostvarenju nekog oblika neodgovornog ponašanja (npr. *cyber-nasilje*).

3. Rezultati ispitivanja

Neki aspekti utjecaja društvenih mreža na načine i obrasce ponašanja kod komuniciranja učenika analizirani su temeljem rezultata prikupljenih ispitivanjem (II) provedenim krajem travnja i početkom svibnja 2010. na uzorku od 41 učenika. Anketirani učenici polaznici su trećeg, odnosno četvrtog razreda srednje škole (16 do 18 godina). Dodatno, u tablici su (radi usporedbe) uz rezultate ispitivanja navedeni rezultati (I) opsežnijeg ispitivanja (provedenog u svibnju i lipnju 2009. sa 1013 učenika starosti 13 do 18 godina) u SAD [1].

Tabela 1. Sumarni prikaz rezultata ispitivanja

Pitanje: Jeste li ikad radili navedeno <i>online</i> ?	I	II
Žalili se na nastavnike ili ih ismijavali	54%	59%
Elektronički objavljivali nešto što ste kasnije zažalili	39%	24%
Ismijavali druge učenike	37%	81%
Dijelili osobne informacije koje ne bi inače dijelili javno	28%	46%
Za sebe kreirali profil sa različitim ili lažnim identitetom	25%	22%
Pravili se da ste netko drugi	26%	61%
Pravili se starijim (odraslim) za vrijeme <i>chat-a</i>	18%	42%
Elektronički objavljivali krive informacije ili laži o drugim ljudima	16%	29%
Prijavili <i>Facebook</i> profil nekog drugog sa njegovim pristupnim podacima, bez njegovog znanja	24%	49%
Elektronički objavili svoj kreativni tekst ili umjetničko djelo	53%	24%
Elektronički objavili ili dijelili svoj video ili glazbu	50%	61%
Preko <i>Facebooka</i> organizirali i pozivali ljude na neko događanje	45%	66%
Volontirali za kampanju, neprofitnu organizaciju ili dobročiniteljstvo	34%	22%
Participirali u zajedničkom učenju	26%	15%

Vidljivo je kako ispitani učenici još uvijek nedovoljno koriste dobre strane društvenih mreža (npr. za objavu vlastitih kreativnih uradaka ili za zajedničko učenje). Također, visok je posotak učenika koji ispoljavaju negativna ponašanja (ismijavanje, dijeljenje osobnih informacija, korištenje lažnih identiteta, objava laži i neistina i sl.).

4. Zaključak

I ovo ispitivanje pokazuje kako je mlade potrebno educirati korištenjem pripremljenih prilagođenih uputa, alata i kurikula koji ih uče sigurnoj i razboritoj komunikaciji kroz društvene mreže, odnosno korištenju za njihovu dob primjerenih sadržaja na primjeren način, uz pažljivo i etično ponašanje.

Pri tom valja naglasiti kako su očekivano roditelji prva linija obrane za pomoć djeci u uvjeravanju i prihvaćanju činjenice kako je isti osjećaj odgovornosti i samopoštovanja potreban bez obzira jesu li *online* ili *offline*. Neke akcije koje se mogu poduzeti su: otvaranje računara (iz prve ruke se može naučiti što zapravo djeca rade, što mogu, a što ne mogu objavljivati, razgovori o prirodi njihovog digitalnog svijeta (treba podsjetiti djecu da sve što objavljuju može potencijalno vidjeti popriličan broj „nevidljivih“ promatrača, sve što se komunicira može biti izrezano, promijenjeno, ubačeno i poslano uokolo, uvijekvečeno), postavljanje privatnih postavki, postavljanje pravila o onom što je i što nije odgovarajuće za komuniciranje i *online* objavljivanje (npr. ono što se ne bi reklo nekome u lice, ne treba niti objavljivati) [1].

5. Literatura

[1] Common Sense Media, **Is Social Networking Changing Childhood?** sa www.commonsensemedia.org/teen-social-media

[2] Lenhart A., Purcell K., Smith A. i Zickuhr K. **Social Media & Mobile Internet Use Among Teens and Young Adults** sa <http://pewinternet.org/Reports/2010/Social-Media-and-Young-Adults.aspx>